

ISSN 1304-8120 | e-ISSN 2149-2786

Araştırma Makalesi * Research Article

Aile Dizimi ve Felsefe İlişkisi

Family Constellation and Philosophy Relationship*

Hilal ANDIÇ

Dr., İstanbul Şükran Ülgezen Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, İstanbul

andchilal@gmail.com

Orcid ID: 0000-0003-1621-3118

Öz: Çalışma, Aile Dizimi tekniği ile felsefe arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Bert Hellinger tarafından 1990'lı yıllarda Almanya'da geliştirilen Aile Dizimi tekniği, çeşitli disiplinleri ve yöntemleri içinde barındırmakta olup, felsefe temelli bir grup terapi tekniği olarak öne çıkmaktadır. Bert Hellinger, tekniğini psikoloji teorilerinden ziyade varoluşçuluk ve fenomenoloji gibi felsefi yaklaşımlardan türeterek değerlendirmiştir. Aile Dizimi tekniği, birey yerine sistemin bütününe odaklanan, genelden öze doğru giden tekrarın bir parçası olarak kapsamlı bir yaklaşım sunmaktadır. Bu kapsamı sebebiyle Aile Dizimi tekniği felsefenin birçok alt dalı ve kavramı ile yakından ilişkilidir. Bunlar fenomenoloji, ontoloji, sezgicilik, dil felsefesi, etik, tarih felsefesi, ilişkisellik ve içkinlik gibi konulardır. Ayrıca, Aile Dizimi tekniğinin uygulama alanı ve kökleri antik Yunan tragediyalarına kadar uzanmaktadır. Makale, Aile Dizimi tekniğinin felsefi temellerini ve kökenlerini felsefenin alt dalları ve kavramları çerçevesinde açıklamayı amaçlamaktadır. Çalışma, Aile Dizimi tekniği ile felsefi düşüncenin nasıl etkileşimde bulunduğunu ve nasıl zenginleştiğini anlamak için önemli bir kaynak sağlayabilme özelliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile dizimi, bert hellinger, tragediyalar, felsefi sağaltım, iyileşme.

Abstract: The study aims to examine the relationship between Family Constellation Therapy and philosophy. Developed by Bert Hellinger in Germany in the 1990s, the Family Constellation Therapy technique encompasses various disciplines and methods, standing out as a therapy technique rooted in philosophy. Bert Hellinger has evaluated his technique not based on psychological theories, but rather derived from philosophical approaches such as existentialism and phenomenology. The Family Constellation Therapy technique offers a comprehensive approach that focuses on the entirety of the system rather than the individual, as part of a repetition from the general to the specific. Due to its scope, the Family Constellation Therapy technique is closely related to many branches and concepts of philosophy, including phenomenology, ontology, intuitionism, philosophy of language, ethics, philosophy of history, relationality, and innateness. Additionally, the application field and roots of the Family Constellation Therapy technique extend back to ancient Greek tragedies. The article aims to elucidate the philosophical foundations and origins of the Family Constellation Therapy technique within the framework of the branches and concepts of philosophy. The study serves as an important resource for understanding how the Family Constellation Therapy technique interacts with and enriches philosophical thought.

Keywords: Family constellation, bert hellinger, tragedies, philosophical healing, healing.

*Bu çalışma Prof. Dr. Şahin FİLİZ ve ikinci danışman Doç. Dr. Sevcan Yıldız COŞGUN yönetiminde hazırlanan "Tragedyalardan Aile Dizimine Duygu Sağaltımı" başlıklı doktora twzinden türetilmiştir.

GİRİŞ

Felsefe, insanın varoluşunu, bilgiyi, hakikati, ahlakı ve değerleri anlamaya yönelik bireylere katkı sağlayan bir disiplindir. Bu disiplin, bireylerin yüzeysel fenomenlerin ötesine geçerek derinlemesine analizler yapmalarını teşvik etmektedir. Bu bağlamda, felsefi düşünce, bireylerin nesnelere dış yüzeyini aşarak içsel gerçekliklerini kavramalarını amaçlar. Bu gerçeklik, insanın içsel anlayışını şekillendirerek nesnelere doğasını daha derinlemesine kavramasını sağlar. İçsel kavrayışın bu derinleştirilmiş boyutu, bireylerin yaşamlarını ve ilişkilerini anlamalarına yönelik daha geniş bir perspektif sunmaktadır. Bu bağlamda, Aile Dizimi ve felsefe arasındaki ilişki, insanın yaşamı, ilişkileri ve varoluşsal deneyimleri üzerine kapsamlı bir inceleme yapılmasını amaçlar; aynı zamanda aile dinamikleri, bireyin özgürlüğü, etik değerler, anlam arayışı ve toplumsal normlar gibi önemli konuları da kapsamına almaktadır. Bu felsefi yaklaşımlar, Aile Diziminin gelişimine olanak tanıyarak Aile Dizimi tekniğinin derinlemesine anlaşılmasını sağlamaktadır.

Aile Dizimi, gerçeği arama sürecinde belirli temel ilkelere dayanan, insan kavramıyla başlayan ve çeşitli yorumlama modelleri ve tekniklerle devam eden bir yaklaşımdır. Bu teknikler, köken aile sorunlarının analizi sırasında tutarlı ve sistematik bir şekilde bir araya getirilerek, uygulama sürecini desteklemektedir. Aile Dizimi, bireyin aile dinamikleri içindeki yerini anlamaya odaklanır ve bu dinamikler içinde var olan gizli yapıları, bilinçdışı bağları ve aktarılan duygusal yükleri açığa çıkararak bireyin kendi gerçeğini bulmasına yardımcı olmaktadır. Bu süreç, bireyin ailesiyle olan ilişkilerindeki dengesizlikleri tespit etmeyi ve bu dengesizliklerin giderilmesi yoluyla bireyin özgürlüğünü kazanmasını hedeflemektedir.

Aile Dizimi, bireyin kendi yaşamında özgürce ilerleyebilmesi için derin bir farkındalık ve içsel keşif sağlamayı amaçlayan bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Felsefe ise bireyin özgürlüğü, varoluşsal seçimleri ve ahlaki sorumlulukları üzerine derinlemesine düşünmeyi hedefleyen bir disiplin olarak, bireyin ailesel bağlamdaki özgürlüğünü ve bireysel varoluşsal sorumluluklarını anlamada önemli bir rol oynamaktadır. Felsefe, insanın varoluşu, bilgi, hakikat, ahlak ve değerler gibi temel konuları anlamaya yönelik bir arayış olarak, insanın düşünce, bilgi, etik ve anlam arayışlarına derinlemesine etki etmektedir. Aile Dizimi ve felsefe arasındaki bu derin ilişki, bireysel ve toplumsal düzeyde bir dizi önemli konuyu kapsamaktadır. Aile Dizimi, felsefeyle olan ilişkisini özellikle tragedya üzerinden kurmakta ve bu çerçevede ontoloji, fenomenoloji, sezgicilik ve ahlak felsefesi gibi alt disiplinlerle bağlantılar geliştirmektedir. Ayrıca, içkinlik gibi felsefi kavramlarla da bu ilişkiyi güçlendirmektedir. Bu bağlamda, Aile Dizimi, kendi yapısı içerisinde birçok felsefi ilkeyi barındırarak, bireyin ailesel bağlamdaki yerini ve özgürlüğünü anlamada felsefi bir derinlik sunmaktadır.

Aile Dizimi

Almanca'da "Familienaufstellung" olarak bilinen Aile Dizimi kavramı, Bert Hellinger tarafından 1990'lı yıllarda geliştirilmiştir (Matejević ve Petrović, 2022:8). Kökleri tragedyalara dayanan bu yaklaşım, Hellinger'in çalışmaları sayesinde yaygınlaşmış ve birçok ülkede uygulanmaya başlamıştır. Aile Dizimi, bireyin içsel dünyası ile aile geçmişi arasındaki ilişkileri anlamasını ve bu anlayışı kullanarak sorunlarını çözmesini amaçlamaktadır.

Aile Dizimi tekniği, genellikle terapötik bir grup ortamında uygulanan bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Bu süreç, danışanın aile geçmişi ve ilişkileri üzerinde derinlemesine bir çalışma yapılmasını içermektedir. Grup içindeki katılımcılar, danışanın aile üyelerini temsil ederek, aile dinamiklerinin sahnelenmesine katkıda bulunurlar. Aile üyelerini temsil eden ikame kişilerin katılımıyla, ailenin yeniden konumlandırılmasına yönelik bir süreç yürütülmektedir (Stiefel vd., 2002:38-44).

Bu sürecin temel adımlarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

Fiziksel konumlandırma; danışan ya da uygulayıcı grup içindeki ikame kişilere, aile üyelerini temsil etmeleri için belirli roller vererek, bu kişileri odadaki belirli bir düzende konumlandırmaktadır. Bu fiziksel konumlandırma, aile içindeki ilişkilerin ve dinamiklerin temsilini sağlamaktadır.

İkame kişiler arasındaki etkileşim; danışan, aile üyelerini temsil eden ikame kişiler arasında gerçekleşen etkileşimleri gözlemleyerek, aile içindeki ilişkileri daha iyi anlamaya çalışmaktadır. Bu etkileşimler, geçmişteki çatışmaları ve gizli bağlantıları gün yüzüne çıkarmaya yöneliktir.

Duygusal ifade; Aile Dizimi sırasında, danışan, duygusal ifadelerini ve düşüncelerini açığa çıkarabilmektedir. İkame kişiler aracılığıyla duygusal deneyimleri ifade etmek, danışanın içsel dünyasını paylaşma ve anlama sürecini desteklemektedir.

Yeniden konumlandırma ve çözüm arayışı; Aile Dizimi, danışanın aile içindeki ilişkileri yeniden konumlandırma sürecine odaklanmaktadır. Bu süreç, gizli bağlantıları anlama, çatışmaları çözme ve olası çözüm yollarını keşfetme çabalarını içermektedir.

Grup içi destek ve yorumlar; grup içindeki diğer katılımcılar, danışanın sürecini destekleyerek gerekli durumlarda hissettiklerini ifade etmektedirler. Bu, danışana farklı bakış açıları kazandırmaktadır.

Aile Dizimi tekniği, danışanın aile sistemi içindeki çatışmalı deneyimlere dair içgörü kazanmasına, bu deneyimleri anlamasına ve içsel imajını değiştirmesine yardımcı olmaktadır (Hunger vd., 2014:288-306). Bu bağlamda, Aile Dizimi bir sağaltım yöntemi olarak danışan ve katılımcılara pek çok katkı sağlamaktadır. Danışanın aile geçmişi ve ilişkileri hakkında derinlemesine bir içgörü elde etmesine olanak tanıyan bu teknik, temsilciler aracılığıyla sahnelenen aile dinamikleri ve ilişkiler sayesinde danışanın geçmişteki çatışmaları ve karmaşıklıkları daha iyi anlamasına yardımcı olabilmektedir.

Ayrıca, Aile Dizimi sürecinde danışan, aile üyelerini temsil eden kişiler arasındaki etkileşimleri gözlemleyerek ve sürece aktif olarak katılarak, aile içindeki ilişkileri daha derinlemesine anlama ve farkındalık geliştirme fırsatı bulabilmektedir. Bu süreç, danışanın çatışmalı deneyimlere dair kazandığı içgörü ve anlayışın, içsel imajını değiştirmesine olanak tanımaktadır. Böylece danışan, geçmişteki acı verici olaylarla daha sağlıklı bir şekilde başa çıkabilme ve bu deneyimleri daha olumlu bir bakış açısıyla ele alma sürecini deneyimleyebilmektedir.

Aile Dizimi, bir başka yönüyle aile içindeki gizli bağlantıları ortaya çıkarmaya odaklanmaktadır. Danışan, ailedeki bu gizli bağlantıları anlamak ve bu bağlantıların yarattığı etkileri çalışma sürecinde gözlemek suretiyle kendi iyileşme sürecini başlatmaktadır. Bu bağlamda, Aile Dizimi, danışana çatışmaları çözmek ve olası çözüm yollarını keşfetmek için bir platform sunmaktadır. Grup içindeki temsilî roller ve etkileşimler aracılığıyla sahnelenen aile trajedileri, bastırılmış acı, öfke ve kızgınlık gibi duyguların açığa çıkarılmasına olanak tanımaktadır. Bu süreç, duygusal sağaltımı teşvik ederek danışanın yeni çözüm stratejileri geliştirmesine katkıda bulunarak bu şekilde danışanın içsel huzura ulaşmasını sağlar. Bu bağlamda, Aile Dizimi, belirli yasalar çerçevesinde işleyerek danışanın aile içindeki dinamikleri ve ilişkileri anlamasına yardımcı olur.

Aile Diziminin Yasaları

Aile Dizimi tekniği, bireylerin ve aile sistemlerinin dinamiklerini anlamada ve iyileştirmede önemli bir rol oynayan belirli temel yasalara sahiptir. Bu yasalar arasında, aidiyet, düzen, denge gibi yasaların yanında vicdan yasası da bulunmaktadır. Bu yasalar, Aile Diziminin etkinliğini ve geçerliliğini artıran temel unsurlardır.

Bert Hellinger'in Aile Dizimi çalışmalarında öne çıkan temel yasalardan biri aidiyet yasasıdır. Bu yasa, ailenin içindeki bağları, bağlılıkları ve aidiyet duygusunu ön planda tutmaktadır. Aidiyet Yasası, her bireyin kendi ailesine ait olma hakkını vurgulamaktadır (Hellinger ve Ten Hövel, 2010: 123). Bu prensip, aile içindeki ilişkilerin ve bağların temelini oluşturur. Aidiyet Yasası çerçevesinde, bir bireyin aile tarafından reddedilmesi veya dışlanması, aile sisteminde uzun vadeli zorluklara neden olabileceği belirtilmektedir. Böyle bir dışlanma, aile içindeki dengenin bozulmasına ve olumsuz etkilerin gelecek nesillere taşınmasına yol açabilmektedir. Ayrıca, aidiyet yasası travmatik olaylar ve erken ölümler gibi ailede yaşanan zorlayıcı durumları da kapsamaktadır. Bu tür olaylar, unutulmadan kaynaklı olarak aile içindeki bağlantıları etkileyebilmektedir. Aidiyet yasası kapsamında değerlendirilen olaylar ve kişiler, Aile Dizimi çalışmalarında ele alınması gereken temel konular arasında yer almaktadır. Bu bireyler, aile tarafından görölüp hatırlandıklarında huzura kavuşabilmektedirler (Anderson ve Carnabucci, 2009: 1-

15). Dolayısıyla, her bireyin aile içindeki yerinin tanınması, saygı görmesi ve kabul edilmesi, Aile Dizimi çalışmaları açısından gerekli bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Aile Diziminin temel yasalarından bir diğeri düzen yasasıdır. Bu yasa, diğere temel ilkelerle ilişkili olarak önemli bir rol oynamaktadır. Düzen yasası, Bert Hellinger'in Aile Dizimi çalışmalarında vurguladığı temel prensiplerden biridir. Hellinger, sistemin düzeninin bireylerin doğum sırasına göre belirlenmesi gerektiğini ifade etmektedir (Hellinger, 2010: 229). Düzen yasası çerçevesinde, her birey aile içindeki yerini ve rolünü doğum sırasına göre alır; bu durum, sistemin sağlıklı bir şekilde işlemesi açısından kritik öneme sahiptir. Sistemdeki bireylerin ve ilişkilerin düzeni, bireylerin doğdukları sıraya göre belirlenmelidir. Aile Dizimi çalışmaları sırasında, ailenin bireyleri doğdukları sıraya göre belirli bir düzen içinde konumlandırılmaktadır. Bu düzenleme, ailenin sistem kurucuları olan ebeveynlerin-baba ve annenin-öncelikli olarak yerleştirilmesini ve ardından çocukların doğum sırasına göre sıralanmasını içerir. Çocuklar arasında düşük, kürtaj veya erken ölümler gibi durumlar söz konusuysa, bu bireyler de doğdukları sıraya göre sistemde yer alırlar. Her bireyin doğma sırasına göre yerleştirilmesi, aile içindeki ilişkilerin doğal akışını yansıtır. Ayrıca, doğum sırasına göre yerleştirme, bireyler arasındaki hiyerarşiyi belirleyerek ailenin içindeki rollerin ve ilişkilerin anlaşılmasına yardımcı olur. Bu düzenleme, her bireyin belirlenmiş bir yerinin ve sorumluluklarının ortaya konmasını sağlar. Dolayısıyla, doğum sırasına göre yerleştirme, aile içindeki düzen ve dengeyi anlamayı da kapsamaktadır.

Bert Hellinger'in Aile Dizimi çalışmalarında temel prensiplerden bir diğere yasa olan denge yasası, her eylemin bir sonucu olduğunu vurgulamaktadır. Bu ilkeye göre, bireylerin gerçekleştirdikleri her eylemden sorumlu olduğu ve bu sorumluluğun taşınması gerektiği ifade edilmektedir. Eğer bir aile üyesine, önceki kuşaklarda veya mevcut kuşakta haksızlık yapılmışsa, bu haksızlık, denge yasası uyarınca, gelecek nesillerde aynı aileye mensup bir üye tarafından telafi edilmektedir (Liebermeister, 2009: 19). Bu durum, sistemin dengesini koruma ve aile içinde adaletin sağlanması amacıyla hizmet etmektedir. Dolayısıyla, aile içinde her bireyin hak ettiği yeri alması ve geçmişte yapılmış olan haksızlıkların düzeltilmesi, Aile Dizimi sürecinde önemli bir hedef olarak ortaya çıkmaktadır.

Aile Dizimi çalışmalarında kullanılan önemli bir kavram olan vicdan yasası, aidiyet, denge ve düzen gibi temel ilkelerin yanında dördüncü bir ilke olarak kabul edilmektedir. Vicdan yasası, Hellinger'in sisteminde, bireyin ailesiyle olan bağlarını düzenleme ve aile içindeki dengeyi sağlama çabasıyla ilişkilidir. Bu ilke, üç temel prensiple bağlantılıdır ve özellikle dengeyi bozan etkenlerin vicdan yasasının işleyişiyle ilişkili olduğu vurgulanmaktadır. Hellinger'e göre, vicdan, dengeyi sağlama ve telafi etme duygusu olarak işlev görmektedir (Liebermeister, 2019: 14). Vicdan yasası, bireyin bilinçsiz bir şekilde geçmişteki olaylara dair telafi etme ihtiyacı hissetmesiyle devreye girmektedir. Bu telafi duygusu, bireyin içsel dünyasını yönlendiren bir prensip olarak vicdanın rolünü belirlemektedir. Vicdan, bireyin geçmişte yaşanan olaylara dair adaletsizlikleri algılaması ve bu dengesizlikleri düzeltme çabasını ifade eden bir mekanizma olarak işlev görmektedir. Eğer bir aile üyesi haksız bir şekilde dışlanmış, saygı görmemiş veya adaletsiz bir duruma maruz kalmışsa, bu durum vicdanın devreye girmesine ve bireyin bu haksızlığı telafi etmeye yönelik bir ihtiyaç hissetmesine neden olabilmektedir. Bu bağlamda, vicdan, bireyin sadece kişisel düzeyde değil, aynı zamanda kolektif düzeyde de işleyen bir yapı olarak değerlendirilebilmektedir. Kolektif vicdan, sistemsel ve görünmeyen aktif bir dinamik olarak, bireyler üzerinde etkisini sürdüren ve geçmişteki dengesizliklerin düzeltilmesine yönelik bir güç olarak tanımlanmaktadır. Bu anlayış, Hellinger'in Aile Dizimi yönteminde vicdan yasasının hem bireysel hem de aile sistemi düzeyinde adaletin sağlanması ve dengeye ulaşılması açısından merkezi bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Bu yasalar çerçevesinde Aile Dizimi tekniği, aile içindeki gizli bağlantıları, nesiller arası etkileşimleri ve çatışmaları gün yüzüne çıkarmaya çalışmaktadır. Bu yasaların birlikte ele alınması, Aile Dizimi tekniğinin aile içindeki dinamikleri ortaya çıkarma ve bireylerin sistemle olan bağlarını anlama sürecinde ne denli kapsamlı bir yaklaşım sunduğunu göstermektedir. Aile Dizimi, bireylerin hem kişisel hem de kolektif düzeyde yaşadıkları dengesizlikleri ve haksızlıkları onarmalarına olanak tanıyan bir süreç sunmaktadır. Bu sayede, geçmişte yaşanan olayların bugünkü yaşam üzerindeki etkileri fark edilir hale gelerek aile sistemi içinde daha sağlıklı, dengeli ilişkiler kurmak mümkün olabilmektedir. Aile Dizimi, bu bütüncül yaklaşımıyla hem bireylerin hem de ailelerin iyileşme ve yeniden düzenlenme süreçlerini desteklemektedir.

Aile Diziminin Felsefe Alt Yapısı

Aile Dizimi, felsefenin nesnelere derinlemesine bakma ve olguları anlama yaklaşımıyla yakından ilişkilidir. Bu yöntem, bireyin yalnızca olayların yüzeyinde görünenin ötesine geçerek, daha derin ve gizli gerçeklikleri fark etmesine olanak tanımaktadır. Felsefi düşüncenin nesnelere doğasını anlama amacı, Aile Dizimi sürecinde bireylerin içgörü kazanmalarına ve kendi yaşamlarında köklü bir anlayış geliştirmelerine hizmet etmektedir. Bu bağlamda, felsefe, bireyin olayların ve ilişkilerin altında yatan temel dinamikleri kavrayabilmesi için bir araç olarak işlev görmektedir (Hellinger, 2010: 264). Böylece, Aile Dizimi ve felsefi düşünce, insan deneyimlerinin ve aile içi dinamiklerin derinlemesine anlaşılmasında birbirini tamamlayan iki disiplin olarak değerlendirilebilmektedir. Aile Dizimi tekniği, temelde varoluşçuluk ve fenomenoloji gibi felsefi akımlardan etkilenmiştir. Bert Hellinger, bu teknikle insanın varoluşsal gerçekliğini anlamayı ve iyileştirmeyi amaçlamıştır. Felsefenin bu temel akımları, Aile Dizimi tekniğinin kavramsal altyapısını oluşturmaktadır. Ancak Bert Hellinger'in sınırlı olarak ele aldığı Aile Diziminin felsefe alt yapısı ise daha geniştir.

Aile Dizimi tekniğinin antik Yunan tragediyalarına dayanan uygulama biçiminin kökleri felsefenin başlangıcına kadar gitmektedir. Bu teknik, sadece fenomenoloji ve varoluşçuluk gibi felsefenin dallarıyla sınırlı kalmayıp, epistemolojik kaynak olarak sezgicilik, ahlak felsefesi gibi alanlarla da ilişki içerisindedir. Bu çalışmada Aile Dizimi tragediyalar, ontoloji, epistemoloji, ahlak felsefesi ile içkinlik kavramları arasındaki ilişkiyle ele alınacaktır. Böylece çalışma belirlenen konu sınırı çerçevesinde değerlendirilecektir.

Aile Diziminin İlk Örneği Olarak Tragedyalar

Aile Dizimi tekniği, felsefi temellerini antik Yunan tragediyalarından almaktadır. Etimolojik olarak "tragedya" kelimesi, eski Yunanca "tragōidia" teriminden türemiş olup, "tragos" (keçi) ve "ōidē" (şarkı) kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır. Antik Yunan'da bu terim, ritüelleştirilmiş performanslar aracılığıyla insanın çektiği acıların farklı biçimlerini temsil etmeyi ifade etmektedir (Baker, 2014: 21-45). Antik Yunan tragedya geleneği, Aiskhylos, Sofokles ve Euripides gibi ünlü tragedya yazarlarıyla öne çıkmış; bu yazarlar, insan doğasının karmaşıklığını, ahlaki sorunları ve kaderin etkilerini ele alarak, tragedyanın temel unsurlarını şekillendirmiştir (Akgül, 2014: 6).

Tragedyalarda kullanılan canlandırma tekniği, Aile Dizimi uygulamasının temelini oluşturmaktadır. Aile Dizimi tekniğinin antik Yunan tragediyalarına benzer bir şekilde sahnelenmesi ve tragediyaların teatral bir oyuna dönüşmesi, her iki yaklaşım arasındaki en belirgin benzerliği ortaya koymaktadır. Her iki teknik de derin insan ilişkilerini, trajik olayları ve varoluşsal sorunları anlamaya yönelik özgün bir perspektif sunmaktadır. Bu benzerlik, sahnede aile içindeki dinamikleri ve bireyler arasındaki ilişkileri anlamak için güçlü bir araç olarak kullanılmaktadır. Hem Aile Dizimi uygulaması hem de tragedya, katılımcının veya izleyicinin insan deneyimini çoklu duygusal katmanlar aracılığıyla anlamasını sağlamak, pratik ve canlı bir temsil yoluyla derin bir etkileşim sunmaktadır.

Bu yönüyle, tragedya canlandırma tekniğiyle günümüz terapötik çalışmalarına önemli bir temel oluşturmuştur. Tragedyalarda, trajik olaylar ve aile içi çatışmalar, canlandırma tekniği ile ele alınarak, aile ilişkileri, kader, suçluluk ve trajedi gibi temalar işlenmektedir. Aristoteles'e göre, tragedya acıma ve korku duygularını harekete geçirerek izleyicide duygusal bir arınma (katharsis) sürecini başlatmaktadır (Aristoteles, 2017: 44). Bu süreç, izleyicinin duygusal yüklerden arınması ve bir tür içsel arınma deneyimi yaşaması anlamına gelmektedir. Bu bağlamda, Aile Dizimi tekniği ve antik Yunan tragediyaları arasındaki paralellik, insan doğasının anlaşılmasında ve duygusal arınmanın sağlanmasında her iki yaklaşımın da ne denli etkili bir yöntem sunduğunu ortaya koymaktadır.

Tragedyaların derinlikli ve dramatik yapıları, bireylerin içsel çatışmalarını ve aile içindeki dinamikleri keşfetme sürecinde benzer bir etki yaratmaktadır. Antik Yunan tragediyalarının önemli örnekleri arasında Sofokles'in "Oidipus" ve Euripides'in "Bakkhalar" gibi eserleri bulunmaktadır (Latacz, 2006: 8). Bu eserlerde, aile içindeki çatışmalar, kaderin zorlayıcı etkileri, suçluluk duyguları ve trajik sonuçlar ana temalar olarak işlenmiştir. Antik Yunan tragediyalarındaki karakterlerin yaşadığı trajediler, Aile Diziminde bireylerin yaşadığı zorluklarla benzerlik göstermektedir. Aile içindeki roller, geçmişten gelen kalıplar, aile üyeleri arasındaki gizli bağlar gibi konular hem antik Yunan tragediyalarında hem de Aile Dizimi tekniğinde mercek altına alınan temalardır.

Ancak, antik Yunan tragedyalarından bu yana, Aile Dizimi tekniği birçok yeniliği ve tekniği içine alarak evrimleşmiştir. Bu evrim, Aile Dizimi'ni daha kapsamlı bir sağaltım çerçevesine yerleştirerek, danışanların bireysel ihtiyaçlarına, yaşadıkları sorunlara ve terapi hedeflerine daha etkili bir şekilde yanıt verme kapasitesini artırmaktadır. Bu bağlamda, Aile Dizimi tekniği, modern terapi pratiğinde köklerinin antik Yunan tragedyalarına dayanmasının yanı sıra, iyileşme pratiğinde kullanılan bu yöntemin düşünsel ve tarihsel bağlamının ne denli eski ve köklü olduğunu ortaya koymaktadır.

Aile Dizimi ve Sistemik Ontoloji

Aile Dizimi ve ontoloji arasındaki ilişki, Bert Hellinger'in geliştirdiği Aile Dizimi terapisi bağlamında önemli bir bağlantı sunmaktadır. Ontoloji; varlık, gerçeklik ve varlığın doğasının felsefi olarak incelenmesiyle ilgilenen bir felsefe dalıdır (Berryman, 2019: 271-279). Hellinger'in Aile Dizimi çalışmaları, bu ontolojik temellere dayanmaktadır. Aile Dizimi, aileyi bir sistem olarak ele alarak, sistemik ontolojinin temel ilkelerini uygulamaktadır. Sistemik ontoloji, varlığın ve gerçeğin anlaşılmasında, bir şeyin yalnızca kendisiyle değil, aynı zamanda içinde bulunduğu sistemle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu çerçevede, Aile Dizimi, bireyleri aile içindeki sistemle birlikte değerlendirmekte ve sorunların genellikle bu sistem içindeki dinamiklerden kaynaklandığını öne sürmektedir. Aile Dizimi tekniği, ontolojik düşünce ile bireyin varlığı ve aile içindeki ilişkiler arasındaki derin etkileşimlere odaklanmaktadır. Ayrıca, Aile Dizimi süreci, danışanın duygusal deneyimlerini anlamaya yönelik ontolojik bir bakış açısını içermektedir. Bu, bireyin ve sistemdeki diğer bireylerin varoluşsal düzeydeki deneyimlerini kavramasına katkıda bulunmaktadır.

Aile Dizimi uygulama çalışmalarında geçmiş ve mevcut zamanın birleşimi sağlanır. Ailenin geçmişteki deneyimleri ve atalarından gelen enerjiler, günümüzdeki kuşakları etkilemektedir. Bu nedenle, Aile Dizimi süreci, ontolojik bir perspektiften bakıldığında, geçmişin mevcut durumu nasıl etkilediğini anlamaya yönelik bir çaba ortaya koymaktadır. Böylece, geçmişteki varlık sorunlarının, günümüz üzerindeki etkileri çalışma sürecinde ele alınarak bu sorunların varlığı daha iyi anlaşılır hale gelmektedir.

Aile Dizimi, aile sistemindeki ontolojik sıralama ve hiyerarşiye odaklanarak, aile içindeki bireyler arasındaki ilişki dinamiklerini ve hiyerarşiyi anlamayı amaçlamaktadır. Ontolojik bir bakış açısıyla, aile içindeki her bireyin belirli bir yer ve rolü olan bir düzenin var olması gerektiğini savunmaktadır. Bu çerçevede, varlık, sistem içindeki hiyerarşik sıralamasını sorgulayarak ve değerlendirerek kendi varoluşunu anlamaya çalışmaktadır. Böylece, Aile Dizimi tekniği, bireylerin sistem içindeki konumlarını ve bu konumların aile içindeki ilişkiler üzerindeki etkilerini ontolojik bir perspektiften ele almaktadır.

Belirtilen bağlamlarda, Aile Dizimi ontolojik bir temele dayanır; çünkü geçmiş ve mevcut zamanın bir araya gelerek ilişki dinamiklerini ortaya çıkarması, bireyin ve ailenin deneyimlerini nasıl şekillendirdiğini anlamak açısından temel bir prensiptir. Aile Dizimi, ontolojik düşünceyi kullanarak bu karmaşık ilişkiler ağını anlama ve iyileştirme amacını taşımaktadır. Bu yaklaşım, geçmişteki deneyimlerin ve sistem içindeki hiyerarşik düzenin, mevcut ilişkiler üzerindeki etkilerini derinlemesine inceleyerek bireylerin ve ailelerin daha sağlıklı bir dengeye ulaşmalarını hedeflemektedir.

Aile Dizimi ve Sistemik Fenomenoloji

Aile Dizimi ve fenomenoloji, önemli bağlantılara sahip iki kavramdır. Fenomenoloji terimi, Yunanca "phaenesthai" kelimesinden türetilmiştir; bu kelime alevlenmek, kendini göstermek veya ortaya çıkmak anlamlarına gelmektedir (Dowling, 2007: 131-142). Fenomenoloji, özellikle 20. yüzyılın başlarında Edmund Husserl tarafından geliştirilmiş ve daha sonra Martin Heidegger tarafından genişletilmiştir (Zahawi, 2020: 14). Husserl, fenomenolojiyi özlerin ele alınması olarak tanımlamış ve temel amacının şeylerin doğasını ve insan deneyimini anlamak için fenomenlerin yani özlerin incelenmesi olduğunu belirtmiştir. Bu yaklaşım, bilinç, algı ve düşünce gibi konuların özlerini anlamaya yönelik bir çaba içerir. Husserl, özlerin açık ve nesnel bir şekilde tanımlanmasının önemini vurgulamış, örneğin algının özünü anlamak için algılanan nesnenin özelliklerini ayrıntılı olarak analiz etmenin gerekliliğini belirtmiştir (Ponty, 2015: 199). Fenomenolojinin bu yaklaşımı, nesnel arasındaki ilişkilerin ve anlamların berrak bir şekilde ortaya konulmasına olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, fenomenoloji yalnızca soyut düşüncelerle sınırlı kalmaz; aynı zamanda deneyimin ve varoluşun

özgünlükleriyle de ilgilenir. Fenomenolojinin çift odaklı yaklaşımı, hem soyut özlerin anlaşılmasına hem de bu özlerin somut varoluşla ilişkilendirilmesine yönelik çabayı temsil etmektedir.

Aile Dizimi tekniğinin sağaltım yaklaşımı şeylerin görünen yüzeyine odaklanmak yerine, deneyimlerin doğasını anlamaya çalışmayı içermektedir. Aile Dizimi de bireylerin aile içindeki ilişkilerini, duygusal deneyimlerini ve bağlarını anlama amacındadır. Bu bağlamda, Aile Dizimi, bireylerin aile içindeki fenomenolojik deneyimlerini anlamaya yönelik bir araç olarak kullanılabilir. Böylece sistemik bir fenomenolojiden söz etmek mümkün hale gelmektedir.

Aile Dizimi çalışmalarında, öznel gerçeklik ve ailenin sistemik fenomenolojisi ön plana çıkmaktadır. Bu yaklaşım, ailenin öznel gerçekliğini anlamaya odaklanarak, fenomenolojiyi kullanarak bireyin aile içindeki algılarını ve ilişkilerini nasıl deneyimlediğini incelemektedir. Aile Dizimi, bireyin aile içinde nasıl algılandığını ve ilişkilerin nasıl yaşandığını anlamak için öznel deneyimi ve algıyı vurgulamaktadır. Bu çalışmaların temelinde, geçmişin fenomenolojisi yer almakta olup, geçmişin fenomenolojik bir analizi yapılmaktadır. Bert Hellinger'e göre, geçmişteki olaylar, atalardan gelen enerjiler ve deneyimler, günümüzdeki aile içindeki bireylerin fenomenolojik deneyimlerini şekillendirmektedir (Hellinger, 2010:293). Bu bağlamda, Aile Dizimi uygulamaları, geçmişin fenomenolojik perspektifinden hareketle, yaşanmış olayların bugünü nasıl etkilediğini canlı bir aile sergisi aracılığıyla ortaya koymaktadır.

Sistemik fenomenoloji olarak adlandırılabilir Aile Dizimi, ilişki dinamiklerinin derinlemesine incelenmesini sağlayarak, ilişkilerin öznel deneyimlerini anlama ve açıklama amacıyla sistemsel sorunlara çözümler sunmaktadır. Bu teknik, aile içindeki ilişki dinamiklerini görmek ve anlamak için fenomenolojik bir bakış açısı benimsemektedir; bu da onu sistemik fenomenolojik bir yaklaşıma dönüştürmektedir. Aile Dizimi, fenomenolojinin öncelik verdiği anın ve bu anın içindeki deneyimlerin anlaşılmasına odaklanarak, dinamiklerin duygusal deneyimler üzerindeki etkilerini araştırmayı da içermektedir. Aile Dizimi, aile içindeki ilişkileri, geçmişi ve şimdiki fenomenolojik bir perspektiften ele alarak, bireylerin öznel deneyimlerini keşfetme, anlama ve iyileştirme sürecinde sistemik fenomenolojiyi kullanmaktadır. Dolayısıyla, Aile Dizimi ile fenomenoloji arasında güçlü bir bağ bulunmaktadır.

Aile Diziminde Sezgicilik

Sezgi, bilgi edinme süreçlerinde duyum veya anlayış yoluyla doğrudan kavranan bilgiden türetilen bir kaynaktır ve genellikle doğrudan deneyim, içsel hisler veya anlama yoluyla elde edilen bilgileri kapsamaktadır. Bu tür bilgi edinme, argümantasyon veya tümdengelim gibi düşünsel süreçlere daha az bağımlı olup, daha çok doğrudan farkındalık ve içgüdüsel anlam üzerine temellenmektedir. Bu doğrudan farkındalık ve içgüdüsel anlam, Aile Dizimi çalışmalarında önemli bir rol oynamaktadır. Aile Dizimi, bireyin aile içindeki rolünü, aidiyetini ve ilişkilerini anlamaya yönelik bir terapi yaklaşımı olarak, geçmiş yaşam deneyimlerinin bilgisini temsilcilerin sezgileriyle ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda sezgicilik, Aile Dizimi çalışmasının epistemolojik temelini oluşturur. Sezgicilik, çalışmada ihtiyaç duyulan aileye ait bilginin elde edilme süreçlerini ve bilgi türlerini anlama çabasını ifade eden bir felsefi yaklaşımdır.

Sezgi, duyum ya da anlayış yoluyla doğrudan kavranan bilgi türü olması sebebiyle bireyin doğrudan deneyimleri, içsel hisleri veya anlama yetisiyle elde ettiği bilgilere dayanır ve genellikle derin bir içgüdüsel anlam içermektedir. Bir anlamda dolaysız bilinç ya da zihnin kendi varlığının ve zihinsel durumlarının farkındalığıdır. Bu ise bireyin içsel dünyasının bilincinde olma ve duygusal durumlarını anlama kapasitesini ifade etmektedir. Sezgisel bilgi, kişisel deneyimlere dayandığından, rasyonel düşünce ve mantık süreçlerinin ötesinde bir rol oynayabilmektedir. Bu tür bilgi edinme süreçleri, sanat, yaratıcılık, karar verme ve kişisel gelişim gibi alanlarda önemli olduğu gibi, Aile Dizimi çalışmalarında da merkezi bir öneme sahiptir.

Aile Dizimi sürecinde sezgi, bilginin en önemli kaynaklarından biri olarak kullanıldığından çalışma alanında somutlaştırılmış ifadeler ve duygular, danışanın alanında canlanan ve daha önce gizli olan ilişkiler temsilciler aracılığıyla ortaya çıkarılmaktadır. Bu bağlamda, temsilcilerden elde edilen duyumsamalar, çalışmada ortaya çıkanları anlama sürecinde kritik bir rol oynamaktadır ve danışanın geçmişiyle, aile içindeki ilişkilerle bağlantı kurmasına yardımcı olabilmektedir. Aile Dizimi sürecinde, temsilcilerin sezgisel bilgileri aracılığıyla geçmişte yaşanan olaylar, ataların mirası ve aile içindeki roller

gibi unsurlar dikkate alınarak, danışanın mevcut yaşamını anlamasına katkıda bulunmaktadır. Bu epistemolojik yaklaşım, sezgiciliğin Aile Dizimi çalışmalarındaki temel işlevini ve önemini vurgulamaktadır.

Aile Dizimi ve Ahlak Felsefesi

Ahlak felsefesi ahlaksal olanın özünü araştıran, insanın kişisel ve toplumsal yaşamındaki ahlaksal davranışları ile ilgili sorunları ele alan felsefe dalıdır (Akarsu, 2017:74). Ahlak felsefesi, insanların ahlaki değerleri nasıl anlamlandırdıklarını, ahlaki sorunlara nasıl yaklaştıklarını ve ahlaki kararlarını nasıl aldıklarını anlamak için çeşitli yaklaşımları inceleyen geniş bir disiplindir.

Aile Dizimi çalışmaları, ahlaki değerlerin aile içindeki rolünü ve aile dinamiklerindeki etkisini anlamaya yönelik bir perspektif sunabilmektedir. Aile sistemi, bireyler arasındaki ilişkilerin karmaşıklığı, aile içindeki roller ve sorumluluklar, değer sistemleri gibi unsurları içermektedir. Aile Dizimi çalışmalarındaki ahlaki değerlerin nasıl anlamlandırıldığı ve uygulandığı, etik bağlamda betimleyici etiğin fenomenolojik anlayışıyla ele alınabilmektedir. Fenomenoloji etiği, ahlaki değerler, bunların hiyerarşik düzenleri ve bu düzeni esas alan normlar öğretisinde betimlenen ve çözümlenen ahlaki bilinç aslında verileri ve çözümleri oluşturmaktadır (Pieper,1999: 210). Böylece aile üyelerinin ahlaki kararlarını ve davranışlarını etkileyen faktörler, fenomenolojik etiğin çerçevesinde anlaşılabilir. Her bireyin ahlaki değerleri kendi benzersiz deneyimlerine dayanmaktadır. Bu deneyimler aile içindeki dinamiklerden ve ilişkilerden büyük ölçüde etkilenebilmektedir. Aile Dizimi çalışmaları, bireylerin ahlaki değerleriyle ilgili farklı bakış açıları ve deneyimlere nasıl sahip olduklarını anlamada bu fenomenolojik bakış açısıyla değerlendirme yapabilmektedir. Aile içinde ahlaki değerler Aile Dizimi çalışmaları ile sahnelendiğinde danışan ve katılımcılar bu değerlerin önemini görsel bir anlatımla görebilmektedirler. Bu nedenle Aile Dizimi çalışmalarının uygulamalı metodu sayesinde kişiler bu değer olgularını yaşayarak öğrenmektedirler. Bir anlamda tragedyalarda görülen eğitim yönü Aile Diziminde de kendini göstermektedir.

Aile içindeki bireyler arasında ahlaki değerlerin nasıl iletişim kurularak paylaşıldığı ve anlaşıldığı, Aile Dizimi çalışmaları sırasında açıkça ortaya konulmaktadır. Bu çalışmalar, aile üyelerinin ahlaki değerlerini nasıl ifade ettiklerini ve diğer aile üyeleriyle nasıl paylaştıklarını gözler önüne sererek, bu değerlerin bir nesilden diğerine nasıl aktarıldığını ve bu süreçlerin aile üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde incelemektedir. Aile içindeki gelenekler, normlar ve değerlerin sürekliliği ve bunların aile dinamiklerine etkisi, Aile Dizimi çalışmalarında belirgin bir şekilde görülmektedir.

Çalışma sırasında, ahlaki olmayan bir davranışın etkisi analiz edildiğinde, bireyin bu davranışı neden gerçekleştirdiği üzerine sorular yöneltildiğinde, genellikle şu tür cevaplar alınmaktadır: "Çocuklar üzülmesin diye yaptım," "Ailem hayal kırıklığına uğramasın diye öyle davrandım," ya da "Bu şekilde birçok acıyı önleyebilecektim" (Pieper, 1999:163). Bu tür cevaplar, bireyin eyleminin kendi içinde anlamlı bir gerekçeye dayandığını göstermektedir. Bu sayede, birey ve gerçekleştirilen eylem daha geniş bir perspektifle değerlendirilebilmekte olup, bu değerlendirme sürecinde yargısız bir alana geçiş sağlanabilmektedir. Ancak, bu değerlendirme, eylemi gerçekleştiren birey açısından bir haklılık durumu ortaya çıkarsa da eylemin mağduru olan kişiler açısından yaşanan mağduriyet göz ardı edilemez. Dolayısıyla, Aile Dizimi çalışmalarında her iki durum da tarafsız bir şekilde ele alınarak, bireylerin kendi vicdani sorgulamalarını yapmalarına olanak tanınmaktadır. Bu süreç, aile içinde ahlaki değerlerin anlaşılmasını ve bireylerin bu değerlerle olan ilişkilerini derinlemesine anlamayı hedefleyen bir çerçeve sunmaktadır.

Aile Dizimi çalışmaları, ahlaki davranışların ve bu davranışların aile içindeki ilişkilere olan etkilerinin nasıl değerlendirildiğini anlatmaktadır. Özellikle, yapılan eylemlerin olası sonuçları ile ilişkilendirilmesi, etik bağlamda bir durumu değerlendirmenin bir yolu olarak görülebilmektedir. Bu durumda, bireylerin ahlaki davranışlarını ve bu davranışların aile dinamiklerine olan etkilerini anlamak için yapılan eylemlerin olası sonuçları göz önüne alınmaktadır. Böylece ifade edilen olası cevaplar, ahlaki bir davranışın gerekçesini anlamaya yönelik sorulara verilen yanıtlardır. Bu yanıtlar, genellikle ahlaki davranışın aile üyelerini korumak, acıları önlemek veya hayal kırıklıklarını engellemek amacıyla gerçekleştirildiğini yansıtmış olsa da bu ahlaki davranışlar, bir yanda haklı veya faydalı görünürken diğer tarafta bu davranışa maruz kalan kişiler için mağduriyet ve sorgulama durumları ortaya çıkarabilmektedir.

Aile Dizimi, bu tür çatışmaları ve farklı perspektifleri ele alarak, bireylerin kendi vicdani sorgulamalarını ortaya çıkarmaya yönelik bir süreç sunmaktadır. Bu süreçte, aile üyelerinin farklı bakış açılarını anlamak, duygusal bağlamda empati kurmak ve ahlaki davranışları geniş bir perspektiften değerlendirmek önemli bir rol oynamaktadır. Bu yaklaşım, katılımcıların kendi yaşamdaki eylemlerinde ahlaki sorgulamalar yapmalarına yardımcı olmaktadır. Aile Dizimi, tragedyalarda verilen ahlaki mesajları katılımcılar tarafından deneyimlenme yeteneğine sahiptir; ancak, bu mesajların alınıp alınmaması katılımcıların kişisel sorumluluğundadır.

Ayrıca, Aile Dizimi çalışmalarında duygusal bağlantıların ahlaki değerlerle nasıl ilişkilendirildiği anlaşılmasına çalışılmaktadır. Temsilcilerin eylemlerini duygularla ilişkilendirerek gerekçelendirmeleri, ahlaki değerlerin duygusal deneyimlerle derin bir bağlantısı olduğunu göstermektedir. Özellikle, temsilcilerin verdikleri örnek cevaplar, ahlaki davranışların altında yatan duygusal motivasyonları ortaya koymaktadır. Örneğin; "Birine zarar vereceğimden korktum ve kendimi kötü hissettim;" "çok hoşuma gittiği için;" "başka türlü yapamazdım, yardım etmek zorundaydım" (Pieper, 1999:163). Bu örnekler, ahlaki davranışların temelinde duygusal deneyimlerin ve değerlerin bulunduğunu ortaya koymaktadır. Aile Dizimi, bu duygusal bağlantıları açığa çıkararak bireylerin ahlaki davranışlarını anlamalarına katkıda bulunarak aile üyeleri arasındaki ilişkileri daha derinlemesine anlamaya yönelik çabalarına katkı sağlamaktadır. Duygusal bağlantılar, ahlaki davranışların anlamını ve kişisel değerlerin nasıl şekillendiğini anlamak için önemli ipuçları sunmaktadır. Böylece Aile Dizimi, aile içindeki ahlaki değerlerin karmaşıklığını anlamak ve her bireyin perspektifinden olayları değerlendirmek için önemli bir araç haline gelmektedir. Bu, Aile Dizimi çalışmalarının aile üyeleri arasındaki ilişkileri anlamak ve geliştirmek amacıyla nasıl bir zenginlik sağlayabileceğini göstermektedir.

Bert Hellinger'in Aile Dizimi çalışmalarındaki etik değerlendirmeler hakkındaki görüşleri ise, uygulayıcıların tarafsızlık ve yargılamadan uzak durmalarını vurgulamaktadır. Hellinger'e göre, gerçek yardım yargılamadan ve ahlaki kınamadan gelmemektedir. Bireylerin yaşadığı zorlukları ve karmaşıklıkları anlamaya çalışırken, önyargıdan arınmak ve herkesin kendine özgü kaderine saygı göstermek gerekmektedir. Hellinger, içgüdüsel olarak taraf tuttuğumuz durumlar olabileceğini kabul etmekle birlikte, bu durumda bile tarafsızlık ve saygıyı korumanın önemini belirtmektedir. Özellikle ensest, cinsel istismar, tecavüz gibi zorlayıcı durumlarla ilgili konularda, kişisel yargılardan arınmanın ve bireylere sevgiyle yaklaşmanın gerekli olduğunu ifade etmektedir. Hellinger'in perspektifinde, herkesin kendine özgü kaderi ve yaşadıklarıyla eşit derecede saygı görmesi önemlidir. Yardım, acımayla değil, sevgi ve bütünlük kabulüyle gerçekleşmelidir. Bu yaklaşım, insanların olduğu gibi kabul edildiği bir ortamda, derin içsel hareketlenmelerin ve uzlaşmanın mümkün olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Hellinger iyi ile kötü arasındaki ayrımın, yardım etmenin engeli olduğunu vurgulamaktadır. Ayrım yapmaktan vazgeçildiğinde, çalışmada uzlaşma ve barışın sağlanabileceğini ifade etmektedir. Bu, bireylerin yaşadıkları zorlukları daha bütünlükçü bir perspektifle anlamalarına ve çözmelerine yardımcı olabilmektedir (Hellinger, 2010: 210-211). Hellinger'in bu perspektifi, Aile Dizimi çalışmalarında empati, saygı ve tarafsızlık temelinde etik bir yaklaşımın benimsenmesini önermektedir ve bireylerin derin duygusal konularla başa çıkmalarına, ilişkilerini daha sağlıklı bir şekilde düzenlemelerine olanak tanımaktadır.

Aile Dizimi ve İçkinlik Kavram İlişkisi

Felsefi bir kavram olarak içkinlik, bir şeyin içinde gerçekten fiilen var olma durumunu ifade etmektedir (Cevizci, 1999: 440). Aile Dizimi çalışmalarında, "içkinlik" kavramı bireyin aile içindeki gerçek yerini ve bu konumunun geçmişle olan bağlantılarını anlamak amacıyla kullanılır. Bu bağlamda, danışanın aile içindeki konumunu keşfetmesine yönelik temel bir soru olarak ortaya çıkan "Ailemde nasıl bir yerim var?" sorusu, içkinlik kavramının anlaşılmasını sağlamaya yönelik bir araçtır (Riepl, 2015:113-123). Bu soru, bireyin aile geçmişindeki rolünü, ilişkilerini ve bağlantılarını anlamak için bir temel oluşturmaktadır.

Fiziksel, sosyal ve manevi etkileşimlerin birbirinden ayrılmaz bir bütün oluşturduğu göz önüne alındığında, bireyin bulunduğu ortamın ve etkileşimlerin önemini kavramak gerekmektedir (Vithoulkas, 2021:12). Bu ise bireyin kendi sisteminde aktif bir varlık olarak ele alınması ve bütünsel bir değerlendirmeye tabi tutulması gerekliliğini vurgulamaktadır. Aile Dizimi sisteminde birey tek başına bir özne olarak görülmemekte içinde yer aldığı bütünün bir parçası durumunda olup, bütüne

ilişkin sorunlarla birlikte çözüme ulaşma çabası ile bir yaklaşım sergilenmektedir (Andıç, 2023: 566). Aile Dizimi sistemi, bireyi sadece bireysel bir varlık olarak değil, aynı zamanda aile sistemi içindeki bir bütünün bir parçası olarak ele almaktadır. Bu yaklaşım, bireyin sadece kendi kişisel deneyimlerini değil, aynı zamanda aile içindeki ilişkileri ve dinamiklerle olan etkileşimleri de dikkate almaktadır. Aile Dizimi çalışmalarında temel bir prensip, bireyin sorunlarının sadece kişisel geçmişi ve deneyimleriyle sınırlı olmadığı, aynı zamanda aile sisteminin geniş bir bağlam içinde ele alınması gerektiğidir. Bu nedenle, bireyin aile içindeki konumu, aidiyet duygusu, gizli bağlantılar ve geçmişle olan ilişkiler gibi faktörler üzerinde durulmaktadır.

Bu bütünsel yaklaşım, Aile Diziminin etkili olmasını sağlayan önemli bir özelliktir. Çünkü bireyin yaşadığı zorluklar genellikle aile dinamikleri, bağlar ve geçmişle olan ilişkilerle derinlemesine bağlantılıdır. Bu nedenle, Aile Dizimi sistemi, bireyi sadece izole bir varlık olarak değil, aynı zamanda aile içindeki bağlam içinde değerlendirerek iyileşmeye teşvik etmektedir. Böylece bu terapötik yaklaşım, bir bireyin yaşamındaki sorunları sadece belirtiler düzeyinde ele almaz, aynı zamanda bu sorunların temel nedenlerini bulmaya çalışmaktadır. Aile Dizimi, bireyin ailesinin geçmişine odaklanarak, soy ağacındaki ilişkileri ve geçmişteki olayları inceleyerek, bireyin mevcut durumunu anlamasına yardımcı olmaktadır. Böylece Aile Dizimi, bireyin aile içindeki içkin yerini ve bu yerin geçmişle olan bağlantılarını bütünsel bir perspektiften anlamaya yardımcı olmaktadır.

SONUÇ

Aile Dizimi ve felsefi düşünce arasındaki ilişki antik Yunan tragediyalarıyla başlamaktadır. Hem kavramsal hem de uygulama biçimleri açısından benzerlik taşıyan bu alanlar, insan ilişkilerini, aile dinamiklerini ve bireysel davranışları anlama ve açıklama çabalarını yansıtmaktadır. Antik Yunan tragediyalarında aşırılık, kibir ve ölçsüzlük gibi kavramların yol açtığı olaylar ve bunların etkileri, Aile Dizimi tekniğinde de gözlemlenebilmektedir.

Aile Dizimi sürecinde, geçmişteki olaylar ve aile içindeki ilişkiler dramatik bir biçimde canlandırılarak gizli dinamikler açığa çıkarılmaya çalışılmaktadır. Bu, antik Yunan tragediyalarının temel özelliklerinden biridir. Her iki alanda da gizli dinamiklerin açığa çıkarılması anlayış ve çözüm arayışında önemli bir adım olarak kabul edilmektedir. Bu benzerlikler, Aile Dizimi terapisinin, antik Yunan tragediyalarının etkilerini yansıttığı bir alan olarak değerlendirilmesine olanak tanımaktadır.

Geçmişten gelen etkilerin incelenmesi hem Aile Dizimi terapisinde hem de antik Yunan tragediyalarında önemli bir tema olarak öne çıkar. Her iki alanda da geçmişle yüzleşme ve geçmişten gelen sorunları anlama üzerine odaklanılırken, çözüm ve denge arayışı temel hedefler arasında yer almaktadır. Bu benzerlikler, Aile Dizimi tekniğinin kökenlerinin antik Yunan tragediyalarına dayandığını ve bu etkileşimlerin terapi sürecinin uygulanışını ve sonuçlarının etkililiğini nasıl şekillendirdiğini göstermektedir.

Aile Dizimi, geçmişteki olayları ve aile içindeki ilişkileri anlamak, gizli dinamikleri açığa çıkarmak, geçmişten gelen etkileri incelemek ve çözüm arayışı içinde olmak gibi hedeflerle geliştirilmiş bir dönüşüm ve iyileşme yöntemidir. Bu hedefler, antik Yunan tragediyalarının temalarıyla benzerlik göstermektedir. Tragedyalarda karakterler, yaşadıkları trajedileri canlandırarak içsel çatışmalarını ve karmaşalarını ortaya koymaktadır bu da Aile Dizimi sürecinde dramatik canlandırmaların ve içsel çatışmaların önemini vurgular niteliktedir. Aile Dizimi, antik Yunan tragediyalarının etkilerini yansıtan bir alan olarak değerlendirilebilir çünkü her iki yöntem de geçmişle yüzleşme ve derin içsel çatışmaların açığa çıkarılması üzerine odaklanır. Bu benzerlikler, Aile Diziminin hem tarihsel hem de uygulama açısından derin bir felsefi kökene sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Ayrıca, Aile Dizimi tekniği, felsefi disiplinlerle de bağlantılıdır. Ontoloji, fenomenoloji, ahlak felsefesi, sezgicilik ve içkinlik gibi felsefi kavramları temel alarak bireyin yaşamındaki sorunlara daha derin bir anlayışla yaklaşmayı hedeflemektedir. Bu ilişkiler, Aile Dizimi sürecinin zenginleşmesini ve terapötik etkisinin derinleşmesini sağlamaktadır. Holistik bir yaklaşım benimseyen Aile Dizimi, bireyin fiziksel, sosyal ve manevi boyutlarını ayrılmaz bir bütün olarak ele almaktadır. Bu yaklaşım, bireyin sadece bireysel sorunlarına değil, aynı zamanda aile dinamiklerine, ilişkilerine ve çevresel faktörlere de geniş bir perspektifle yaklaşmaktadır. Böylece Aile Dizimi, bireyin içsel dünyası ile çevresi arasındaki etkileşimleri anlama ve dengeleme amacındadır. Holistik yaklaşım, sadece fiziksel veya zihinsel

boyutlarla sınırlı kalmayıp duygusal, sosyal ve ruhsal boyutları da kapsamaktadır. Bu dengeyi sağlamak, bireyin geçmişten gelen etkilerle başa çıkmasına, sağlıklı ilişkiler kurmasına ve bütünsel bir iyilik hali sağlamasına yardımcı olabilmektedir.

Aile Diziminin ontolojik bir temele dayanarak bireyin ve ailenin geçmiş, şimdiki zaman ve ilişki dinamiklerinin bir araya gelerek deneyimini nasıl şekillendirdiğini anlama ve iyileştirme amacı sistemik ontolojinin temelini oluşturarak varlığın sadece kendisiyle değil, içinde bulunduğu sistemle birlikte anlaşılması gerektiğini vurgulamaktadır. Böylece birey kendi sistemi içerisinde içkin bir varlık olarak değerlendirilerek sorunların genellikle sistem içindeki dinamiklerden kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Teknik, geçmiş ve şimdiki zamanın birleşimini ele alırken, aynı zamanda aile içindeki hiyerarşik düzeni ve ilişki dinamiklerini ontolojik bir perspektifle inceleyerek, Aile Dizimi yasaları çerçevesinde değerlendirme sunmaktadır. Bu nedenle, Aile Dizimi terapisi, ontolojik düşüncüyü kullanarak karmaşık ilişkiler ağını anlama ve iyileştirme yolunda önemli bir adım olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle Aile Dizimi, aile içindeki gizli dinamikleri, bağları ve etkileşimleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu, fenomenolojinin bilinçaltının keşfi ve bireysel deneyimlere odaklanma amacıyla örtüşmektedir. Terapötik süreçte, fenomenolojik bir yaklaşım benimsenerek bireyin ve ailenin deneyimleri daha derinlemesine anlaşılabilir hale gelebilmektedir. Aile Dizimi çalışması sırasında ilişkilerin öznel deneyimlerine odaklanılarak bireyler arası deneyimlerin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu durum fenomenolojinin bireyin öznel deneyimine vurgu yapmasıyla örtüşmektedir. Terapötik süreçte, bireyin ve ailenin kişisel gerçeklikleri anlamaya yönelik bir yaklaşım benimsenerek çalışmanın etkisi artırılabilir. Çalışma sırasında sezgisel bilginin önemi çalışmayı gerçekleştiren uygulayıcı açısından önemli bir yer tutmaktadır. Temsilciler arasındaki sezgisel anlayış, aile içindeki dinamikleri anlamak ve çözmek için kritik bir faktördür. Çalışmada her bir temsilci bir fenomenolog gibi görünmeyen aile dinamiklerinin ne olduğuna dair sezgisel bilgileriyle alana katkı sunmaktadırlar. Ayrıca uygulayıcının derin içgörü ve sezgiyle çalışmasıyla çalışma süreci daha da belirginleşmektedir.

Aile Dizimi çalışmaları, ahlaki değerlerin aile içindeki rolünü ve aile dinamiklerindeki etkisini anlamaya yönelik bir perspektif sunmaktadır. Bu çalışmalar, aile üyelerinin ahlaki değerlerini nasıl anlamlandırdıklarını, aile içinde nasıl paylaştıklarını ve bu değerlerin nasıl aktarıldığını fenomenolojik bir bakış açısıyla ele almaktadır. Ayrıca, aile içindeki ahlaki davranışların duygusal bağlantılarla ilişkilendirilerek, ahlaki kararların nasıl alındığını ve bu kararların aile içindeki ilişkilere olan etkilerini anlamaya çalışmaktadır. Bert Hellinger'in perspektifi, Aile Dizimi çalışmalarında empati, saygı ve tarafsızlık temelinde etik bir yaklaşımın benimsenmesini önermektedir. Bu yaklaşım, bireylerin derin duygusal konularla başa çıkmalarına ve ilişkilerini daha sağlıklı bir şekilde düzenlemelerine yardımcı olabilmektedir.

Böylece Felsefi bağlamda, Aile Dizimi terimi, fenomenoloji, ontoloji gibi felsefenin alt dallarının yanı sıra ve diğer felsefi disiplinlere de dayanmaktadır. Aile Dizimi, bireyin varlık nedenlerini, ilişkilerini ve kök sorunlarını anlamak için ontolojik bir perspektif sunmaktadır. Ayrıca, Aile Dizimi, geçmişteki travmatik olayların ve olumsuz ilişki dinamiklerinin bugünkü birey üzerindeki etkilerini vurgulayarak, ilişkilerin ve eylemlerin ahlaki ve etik konularla da bağlantısını ortaya koymaktadır. Böylece bireyin yaşamındaki sorunların anlaşılması ve çözülmesi ahlaki bir sorumluluk olarak görülerek, birey kendi sisteminde içkin bir değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Bu alt dalların her biri, Aile Dizimi çalışmaları sürecinde farklı bir perspektif sunabilmekte ve çalışmanın temel ilkelerini daha derin bir şekilde anlamak için kullanılmaktadır. Böylece çalışma süreci zenginleştirilerek bireylere daha kapsamlı bir anlayış sunabilmektedir.

Aile Diziminin felsefeyle sıkı ilişkisinin sağladığı yarar bir felsefi sağaltım sürecinin de ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Filiz, felsefi sağaltımın köklerinin Sokrates'e kadar uzandığını ve bu yaklaşımın özellikle bireyin zihinsel ve ruhsal eğitimiyle ilgili olduğunu ifade etmektedir (Filiz,2018:233). Filiz'in ifadesi, felsefi sağaltımın tarihsel bir perspektife dayandığını ve bu yaklaşımın özellikle bireyin zihinsel ve ruhsal gelişimi üzerine odaklandığını belirtmektedir. Bu, felsefi düşüncenin bireyin içsel dünyasını keşfetme ve anlama sürecinde nasıl kullanılabileceği konusunda bir anlayışı yansıtmaktadır.

Sonuç olarak Aile Dizimi tekniği, antik Yunan tragedyelerinin etkilerini yansıtan bir alandır ve felsefi disiplinlerle derin bir ilişki içindedir. Bu çalışma, Aile Dizimi tekniğinin felsefi temellerini ve kökenlerini açıklamakla kalmayıp, aynı zamanda bu tekniğin insan ilişkileri, aile dinamikleri ve bireysel davranışları anlama ve açıklama çabalarını nasıl zenginleştirdiğini anlamak için önemli bir kaynak sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akarsu B. (2017). *Felsefe terimleri Sözlüğü*, İnkılap Yayınları.
- Akgül, T. (2014). Bir ideoloji taşıyıcısı olarak mit ve tragedya. *Yedi*, (11), 1-16. <https://doi.org/10.17484/yedi.29332>.
- Anderson, R. ve Carnabucci, K. (2009). the challenge and promise for Psychodrama of Systemic ConstellationWork, <https://www.talentmanager.pt/wpcontent/uploads/PsychodramaSystemicConstellationWork-RAndersonKCarnabucci.pdf>
- Andıç, H. (2023). *Felsefi sağaltım uygulaması olarak Aile Dizimi*, 3. International Mediterranean Scientific Research And Innovation Congress, 26-27 August 2023, Antalya/Turkey, p. 560-573.
- Aristoteles, (2017). *Poetika*. Çeviren Furkan Akderin. Say Yayınları.
- Baker, S. A. (2014). *What is a social tragedy? In social tragedy: The of myth, ritual, and emotion in the new media ecology (pp. 21-45)*. New York: Palgrave Macmillan US.
- Berryman, D. R. (2019). *Ontology, epistemology, methodology, and methods: Information for librarian researchers. Medical reference services quarterly*, 38(3), 271-279.
- Cevizci, A. (1999). *Felsefe sözlüğü*. Paradigma Yayınları.
- Dowling, M. (2007). *From Husserl to van manen*. A review of different phenomenological approaches. *International journal of nursing studies*, 44(1), 131-142.
- Filiz Ş. (2018), *Felsefi sağaltım*, Pales Yayınları.
- Gyimesi, J. (2023). *FamilyConstellationTherapy in theContext of esotericism*. *Perspectives on PsychologicalScience*, 18(4), 749-761. <https://doi.org/10.1177/17456916221120424>.
- Hellinger, B. (2010). *Sevgiyle yükselmek*. Çeviren İnan Deniz Erguvan. Kaknüs Yayınları.
- Hellinger, B. ve Ten Höwel, G. (2010). *Kabul etmenin özgürlüğü*. Çeviren Seda Toksoy. Sistem Yayıncılık.
- Hunger, C., Bornhäuser, A., Link, L., Schweitzer, J. and Weinhold, J. (2014). *Improving experience in personal social systems through family constellation seminars: Results of a randomized controlled trial*. *Family Process*, 53(2), 288-306.
- Latacz, J. (2006) *Antik yunan tragedyaları*. Çeviren Yılmaz Onay. Mitos-Boyut Tiyatro Yayınları.
- Liebermeister, S. (2009). *Sevginin kökleri*. Çeviren Feride Gürsoy. Butik Yayıncılık.
- Matejević, M., and Petrović, J. (2022). *Family functionality*. In *Context Of Systemic Family Therapy And Family Constellations Method*.
- Pieper, A. (1999). *Etiğe giriş*. Çeviren Veysel Atayman-Gönül Sezer. Ayrıntı Yayınları.
- Ponty M. (2015) *Algının fenomenolojisi / göz ve tin / görünür ve görünmez*. Çeviren Emre Şan. Say Yayınları.
- Riepl, R. (2015). *DiePsychodramatischeFamilienaufstellung*. *Zeitschrift fürPsychodrama undSoziometrie*, 14(1), 113-123.
- Stiefel, I., Harris, P. and Zollmann, A. W. (2002). *Familyconstellation—A therapybeyondwords*. *Australianand New ZealandJournal of FamilyTherapy*, 23(1), 38-44.

Vithoulkas, G. (2021). *Homeopati bilimi*. Çeviren Resa Özakat. Günçe Yayınları.

Zahawi, D. (2020). *Fenomenoloji ilk temeller*. Çeviren Seçim Bayazıt. Ayrıntı Yayınları.